

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Συμβουλευτική καθοδήγηση και παιδιά-πρότυπα για την υποστήριξη της ένταξης νεοαφιχθέντων παιδιών από τρίτες χώρες

Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αριθμός σύμβασης έργου:
621412-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ – Συμβουλευτική καθοδήγηση και παιδιά-πρότυπα για την υποστήριξη της ένταξης νεοαφιχθέντων παιδιών από τρίτες χώρες

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Πληροφορίες Εγγράφου

	PASSAGE - WP2 - Capacity building of professionals, role-models and stakeholders
Τίτλος	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ – Συμβουλευτική καθοδήγηση και παιδιά πρότυπα για την υποστήριξη της ένταξης νεοαφιχθέντων παιδιών από τρίτες χώρες
Τύπος:	PDF Έγγραφο
Έκδοση:	2 – Τελική έκδοση
Συγγραφέας(εις):	Catarina Vieira; Isabel Vieira; Sónia Dias; Sónia Diz CASA DO PROFESSOR
Επίπεδο διάδοσης:	Δημόσιο έγγραφο

Το έργο αυτό χρηματοδοτείται με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία του παρόντος εγγράφου δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό. Αριθμός σύμβασης έργου: 621412-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-IPI-SOC-IN

© 2022 PASSAGE Project

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, copied or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission of the copyright owners. The contents of this publication may be used for educational and other non-commercial purposes, provided that such usage is accompanied by acknowledgement of the source.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
Το έργο PASSAGE	4
Το παρόν εγχειρίδιο.....	5
Ας γνωριστούμε!	6
I) ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	9
1.1. Εισαγωγή στην έννοια της συμβουλευτικής καθοδήγησης.....	9
1.1.1. Τι είναι η συμβουλευτική καθοδήγηση;	9
1.1.2. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της εφαρμογής προγραμμάτων συμβουλευτικής καθοδήγησης σε μαθητές/μαθήτριες.....	9
1.2. Διαδικασίες συμβουλευτικής καθοδήγησης: πρακτική εφαρμογή και προκλήσεις	10
II) ΠΟΙΟΣ/Α ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΕΝΑ «ΘΕΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ»;.....	12
2.1. Το προφίλ του παιδιού-προτύπου	12
2.2. Βασικές δεξιότητες του παιδιού-προτύπου.....	13
2.2.1 Επικοινωνία, ενσυναίσθηση και αυτοπεποίθηση	14
2.3 Στρατηγικές διαχείρισης και επίλυσης των συγκρούσεων	18
2.4. Καινοτόμες προσεγγίσεις στη διαδικασία ένταξης.....	20
III) ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ - ΟΔΗΓΙΕΣ	21
1. Σύσταση Συντονιστικής Ομάδας για το Πρόγραμμα Συμβουλευτικής Καθοδήγησης.....	21
2. Επιλογή παιδιών-προτύπων.....	22
3. Κατάρτιση/δημιουργία ικανοτήτων των παιδιών-προτύπων	22
4. Προσδιορισμός των νεοεισερχόμενων μαθητών/μαθητριών.....	22
5. Δημιουργία του εγχειριδίου καθοδήγησης.....	23
6. Δημιουργία ομοτίμων (σχέση καθοδηγητή / καθοδηγούμενου).....	23
7. Παρακολούθηση και αξιολόγηση	23
IV) ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.....	24
Βιβλιογραφία	28

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μετανάστευση αποτελεί από μόνη της μια διαδικασία – η ασυνέχεια της μετάβασης σε ένα νέο περιβάλλον σε συνδυασμό με το βάρος της προσαρμογής σε νέους κανόνες και ρουτίνες στα σχολεία επηρεάζει την ικανότητα των μαθητών να αποδίδουν σύμφωνα με τις πραγματικές τους δυνατότητες και δεξιότητες.

Τα εκπαιδευτικά συστήματα δεν διαθέτουν πάντα τους απαραίτητους πόρους, μεθόδους και προσεγγίσεις για την επιτυχή προώθηση της ενσωμάτωσης των μαθητών και μαθητριών από τρίτες χώρες.

Όταν οι μαθητές/μαθήτριες ενταχθούν στα τοπικά εκπαιδευτικά συστήματα, αντιμετωπίζουν κοινωνικά και συναισθηματικά προβλήματα, καθώς και γλωσσικά εμπόδια λόγω της ελλιπούς γλωσσικής εκπαίδευσης για μαθητές/μαθήτριες με διαφορετική πρώτη γλώσσα.

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται πιο εξειδικευμένη κατάρτιση για να ληφθεί υπόψη η διαφορετικότητα των μαθητών στην τάξη. Οι διαδικασίες αντιστοίχισης δεξιοτήτων συχνά είναι ακατάλληλες και υπάρχει έλλειψη ευελιξίας στους πόρους και στη χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση αυτού του είδους των ζητημάτων.

Το έργο PASSAGE

Το «PASSAGE-Παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τη μετάβαση από την υποδοχή στην εκπαίδευση» είναι ένα διετές έργο που υλοποιείται με τη χρηματοδότηση του προγράμματος Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικός στόχος του έργου είναι η ανάπτυξη καινοτόμων και αναγκαίων λύσεων προκειμένου να διασφαλιστεί ότι νεοαφιχθέντα παιδιά από τρίτες χώρες (πρόσφυγες και μετανάστες/μετανάστριες) λαμβάνουν την απαραίτητη υποστήριξη κατά την είσοδο τους στη σχολική ζωή.

Το έργο PASSAGE αποσκοπεί στην προώθηση της συμπεριληπτικής και ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους τους νεοαφιχθέντες μαθητές και νεοαφιχθείσες μαθήτριες από τα αρχικά στάδια της διαδικασίας ένταξής τους, χρησιμοποιώντας μια διττή προσέγγιση που εστιάζει στην:

1. **Ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών**, παρέχοντας τους τα κατάλληλα **εργαλεία και μεθόδους**, ώστε να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικότερα τις υπάρχουσες παιδαγωγικές προκλήσεις.
2. **Υποστήριξη της επιτυχούς ένταξης** των νεοαφιχθέντων μαθητών και των νεοαφιχθεισών μαθητριών από τρίτες χώρες, μέσω του σχεδιασμού και της προώθησης ενός πιλοτικού προγράμματος **«θετικών προτύπων»** (*role-model*) και **«συμβουλευτικής καθοδήγησης»** (*peer-to-peer mentoring*) με τη συμμετοχή μαθητών/μαθητριών των τοπικών σχολείων

Το έργο PASSAGE, το οποίο ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2021 και πρόκειται να ολοκληρωθεί τον Ιανουάριο του 2023, είναι μια κοινή προσπάθεια εφτά (7) εταίρων που εκπροσωπούν έξι (6) χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Ljudska univerza Ptuj (LUP, Σλοβενία),
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Κύπρος),
- CESIE (Ιταλία),
- Symplexis (Ελλάδα),
- Center for Social Innovation (CSI, Κύπρος),
- Casa do Professor (Πορτογαλία) και
- Jaunimo Karjeros Centras (JKC, Λιθουανία).

Το παρόν εγχειρίδιο

Το εργαστήριο έχει στόχο να παράσχει τη δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να λειτουργήσουν ως «θετικά πρότυπα» (role models) στη διαδικασία ένταξης των νεοαφιχθέντων/νεοαφιχθεισών μαθητών/μαθητριών από τρίτες χώρες (πρόσφυγες και μετανάστες/μετανάστριες), μέσω της δημιουργίας ενός μοντέλου «συμβουλευτικής καθοδήγησης» (mentoring). Και πιο συγκεκριμένα αποσκοπεί στην προσαρμογή των μαθητών/μαθητριών στο γλωσσικό πλαίσιο και στο σχολικό περιβάλλον, στην προώθηση της μάθησης, στην προετοιμασία για τις εξετάσεις και σε άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την συμπερίληψή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Μέσω της τυποποίησης των στρατηγικών δράσης, η εκπαιδευτική αυτή δράση παρέχει στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες ένα σύνολο εργαλείων και στρατηγικών για την παροχή οδηγιών και συμβουλών, σε ένα περιβάλλον αμοιβαίας βοήθειας, μέσω τακτικών συναντήσεων.

Το εργαστήριο θα διεξαχθεί από ειδικούς στην παιδαγωγική πρακτική, προκειμένου να μεταφερθούν όλες οι απαιτούμενες γνώσεις για την εφαρμογή του έργου.

Αριθμός ωρών: 12

Πληθυσμός-στόχος:

6 εκπαιδευτικοί ανά σχολείο,

6 μαθητές/τριες (παδιά πρότυπα/καθοδηγητές) ανά σχολείο

6 νεοαφιχθέντες μετανάστες/στρίες ή πρόσφυγες μαθητές/μαθήτριες (καθοδηγούμενοι) ανά σχολείο.

Τύπος: Διά ζώσης

Το παρόν εγχειρίδιο παρέχει προτάσεις δραστηριοτήτων (παρατίθενται σε πλαίσια με γαλάζιο περίγραμμα) οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν αντικατασταθούν ή να συμπληρωθούν με τις δραστηριότητες που προτείνονται στο κεφάλαιο IV του παρόντος εγχειριδίου, ανάλογα με το πλαίσιο στο οποίο λαμβάνει χώρα το εργαστήριο.

Ας γνωριστούμε!

Παιχνίδι Carousel

Υλικά: χαρτί και μαρκαδόροι.

Περιγραφή: Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια, ο/η οποίος/α συμμετέχει και αυτός/η στη δραστηριότητα, ζητά από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να καθίσουν σε έναν κύκλο. Ο/η συντονιστής/συντονίστρια τοποθετεί ένα μεγάλο φύλλο χαρτί και διάφορους μαρκαδόρους στο πάτωμα ή σε ένα τραπέζι. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια ζητά από κάθε συμμετέχοντα/ουσα να αναπαραστήσει τον εαυτό του/της ζωγραφίζοντας μια εικόνα στο χαρτί (μπορούν να ζωγραφίσουν κάτι που τους αρέσει και έχει σημαντικό νόημα για εκείνους/εκείνες). Όταν όλοι έχουν κάνει τη ζωγραφιά τους, ο/η συντονιστής/συντονίστρια καλεί έναν/μια συμμετέχοντα/ουσα να ξεκινήσει την παρουσίασή του/της εξηγώντας τη ζωγραφιά του/της και λέγοντας το όνομά του/της. Στη συνέχεια, ζητά από τον/την συμμετέχοντα/ουσα να δείξει ένα άλλο σχέδιο με το οποίο ταυτίζεται, και να σχεδιάσει ένα βέλος μεταξύ του δικού του/της και εκείνου που έχει επιλέξει. Ο/Η δημιουργός αυτής της δεύτερης εικόνας καλείται να συστηθεί με τον ίδιο τρόπο και να συνεχίσει τη δραστηριότητα με τους/τις άλλους/ες συμμετέχοντες/ουσες, επιλέγοντας ωστόσο πάντα ένα νέο σχέδιο. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται όταν όλα τα σχέδια έχουν συνδεθεί.

Συζήτηση: Στο τέλος της δραστηριότητας, ο/η συντονιστής/συντονίστρια προωθεί τον αναστοχασμό σχετικά με την τελική εικόνα («ένας ιστός, μια αλυσίδα σχέσεων...») και τη σημασία της («αυτή η ομάδα πρέπει να λειτουργήσει ενωτικά, πρέπει όλοι να δουλέψουμε ως ομάδα, να καταλάβουμε ότι έχουμε τόσο κοινά πράγματα και όσο πράγματα που μας διακρίνουν - αλλά πρέπει να δουλέψουμε ως ομάδα»), δηλαδή τον αντίκτυπο που έχει στις διαπροσωπικές σχέσεις («η συμπεριφορά ενός ατόμου έχει πάντα επίδραση στους άλλους, είτε θετικά είτε αρνητικά, γι' αυτό πρέπει να έχουμε επίγνωση της συμπεριφοράς μας και να σεβόμαστε ο ένας τον άλλον»).

Σημείωση: Η δραστηριότητα μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί με κολάζ αντί για σχέδια.

«Πλησιάστε τη γραμμή αν...»

Υλικά: Κολλητική ταινία.

Περιγραφή: Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια τοποθετεί κολλητική ταινία στο πάτωμα για να χωρίσει την αίθουσα.

Ζητείται από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να σταθούν σε μια γραμμή, αντικρίζοντας ο/η ένας/μία τον/την άλλον/η, δίπλα στη γραμμή, με τον ίδιο αριθμό συμμετεχόντων/ουσών σε κάθε πλευρά. Θα πρέπει να κάνουν δύο βήματα προς τα πίσω, παραμένοντας στη γραμμή, στην ίδια απόσταση από την ταινία στο πάτωμα. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια εξηγεί ότι πρόκειται να πει κάποιες φράσεις και όποιος/α ταυτίζεται με αυτές τις καταστάσεις ή χαρακτηριστικά θα πρέπει

να κάνει ένα βήμα μπροστά, πλησιάζοντας περισσότερο στη γραμμή. Και, μετά από μερικά δευτερόλεπτα, μπορεί να επιστρέψει στην αρχική θέση, και ούτω καθεξής.

Πλησιάστε τη γραμμή αν...

... σας αρέσει να διαβάσετε.

... φοράτε τζιν.

... σας αρέσει η σοκολάτα.

... σας αρέσει να ζωγραφίζετε.

... έχετε αδέρφια.

... φοράτε γυαλιά.

... έχετε κατοικίδια.

... ξέρετε να χορεύετε.

... μπορείτε να τραγουδήσετε.

Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια εξηγεί ότι τώρα πρόκειται να πει πιο σοβαρές προτάσεις, οπότε δεν θα πρέπει να υπάρχουν σχόλια ή θόρυβος. Οι προτάσεις πρέπει να ειπωθούν δυνατά και αργά, ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να έχουν χρόνο να σκεφτούν.

Πλησιάστε τη γραμμή αν...

... έχετε νιώσει θυμό.

... έχετε νιώσει φόβο.

... έχετε νιώσει μοναξιά.

... έχετε νιώσει αποκλεισμό ή απόρριψη.

... έχετε χάσει κάποιον σημαντικό στη ζωή σας.

... έχετε νιώσει ότι σας κάνουν διακρίσεις ή σας αντιμετωπίζουν διαφορετικά.

... έχετε νιώσει πραγματικά ευτυχισμένος/η.

Στο τέλος, ο/η συντονιστής/τρια θα πρέπει να ρωτήσει: Τι συνέβη σε αυτή την άσκηση; Πώς αισθανθήκατε; Τι μάθατε; Στο πρώτο μέρος, κάποιοι/ες συμμετέχοντες/ουσες έρχονται κοντά στη γραμμή, αλλά όχι όλοι/ες - υπάρχουν περισσότερες διαφορές στην ομάδα. Στο δεύτερο μέρος, οι περισσότεροι/ες συμμετέχοντες/ουσες έχουν ήδη βιώσει, σε κάποιον βαθμό, καταστάσεις που έχουν προκαλέσει αυτά τα συναισθήματα, υπάρχουν περισσότερα κοινά σημεία. Αυτό συμβαίνει επειδή οι πρώτες προτάσεις αναφέρονται σε χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, συνθήκες ή ενδιαφέροντα, στα οποία μπορούμε να αντιληφθούμε τη μοναδικότητα της ομάδας, τις διαφορές μεταξύ των ανθρώπων, αλλά, ταυτόχρονα, και αυτό που τους κάνει ξεχωριστούς. Το δεύτερο μέρος, αναφέρεται σε καταστάσεις και συναισθήματα που σχεδόν όλοι/ες έχουν βιώσει (ή θα

βιώσουν) - σε διαφορετικά βαθμό και καταστάσεις - αλλά μπορούμε όλοι/ες να ταυτιστούμε. Αυτά τα συναισθήματα είναι καθολικά, ανεξάρτητα από την ηλικία, το φύλο, το πού γεννήθηκες ή ζεις, όλοι/ες μπορούμε να ταυτιστούμε με αυτά τα συναισθήματα και αυτό μας φέρνει πιο κοντά. Τόσο οι διαφορές μας, αυτό που μας κάνει μοναδικούς/ες, όσο και οι ομοιότητές μας, μπορούν να μας φέρουν κοντά. Αυτή η δραστηριότητα αφορά την ενσυναίσθηση και τη συνοχή της ομάδας.

Αστέρι

Υλικά: Φύλλο χαρτί με σχέδιο ενός αστεριού.

Περιγραφή: Κάθε συμμετέχοντας/ουσα καλείται να συμπληρώσει τις 5 κορυφές του αστεριού του/της, γράφοντας αρχικά το όνομά του/της στο κέντρο. Σε κάθε κορυφή του αστεριού θα πρέπει να γράψει τα ταλέντα του/της, τα χαρακτηριστικά που τον/την προσδιορίζουν και σε δύο από τις κορυφές να αναφερθεί σε μια δυσκολία και μια δυνατότητα, αντίστοιχα. Στη συνέχεια καλείται να μοιραστεί το αστέρι με την ομάδα.

Συζήτηση: Στο τέλος της δραστηριότητας, συζητήστε αναφορικά με το σενάριο - πολλά αστέρια, όλα διαφορετικά, όλα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, πολλές δυσκολίες, αλλά και πολλές δυνατότητες. Μπορείτε επίσης να τοποθετήσετε τα διαφορετικά αστέρια στον τοίχο (σε χαρτόνι ή πίνακα ανακοινώσεων) και να κάνετε συνδέσεις μεταξύ των κοινών σημείων. Συζητήστε επίσης τις συνδέσεις μεταξύ των αστεριών: δεν υπάρχουν αποκλειστικές δυσκολίες, είναι όλες κοινές. Είναι σημαντικό να ξεκινήσουμε με την ιδέα ότι όλοι/ες αισθάνονται κάποια στιγμή δυσκολίες στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων καταστάσεων. Αυτό είναι καθολικό, κοινό για όλους.

I) ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Το παρόν κεφάλαιο καλύπτει μια εισαγωγή στην έννοια της συμβουλευτικής καθοδήγησης (mentoring) ως στρατηγικής για την προώθηση της προσωπικής, διαπροσωπικής και σχολικής ανάπτυξης, ιδιαίτερα όσον αφορά στα πλεονεκτήματα και στη δυνατότητα εφαρμογής της σε ένα πλαίσιο συνεργασίας, διαμοιρασμού και σύμπραξης.

1.1. Εισαγωγή στην έννοια της συμβουλευτικής καθοδήγησης

1.1.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ;

Η συμβουλευτική καθοδήγηση είναι μια στρατηγική για την υποδοχή και την συμπερίληψη νεοαφιχθέντων παιδιών από τρίτες χώρες στο σχολικό σύστημα, που τους παρέχει οδηγίες και υποστήριξη μέσω της συνεργασίας μεταξύ συνομηλίκων, ενισχύοντας την προσωπική, διαπροσωπική και σχολική ανάπτυξή τους, ενώ παράλληλα προάγει τη φιλία, τον διαμοιρασμό και την πολιτισμική ανταλλαγή.

Η διαδικασία της συμβουλευτικής καθοδήγησης προάγει μια στενή σχέση μεταξύ του παιδιού-καθοδηγητή («θετικό πρότυπο») και του νεοαφιχθέντος παιδιού (καθοδηγούμενου), μέσω της οποίας τα νεοαφιχθέντα παιδιά θα μπορέσουν να εκφράσουν ευκολότερα τις δυσκολίες και τις ανησυχίες τους σχετικά με την ένταξή τους. Η συγκεκριμένη πρακτική ωφελεί άμεσα τόσο τα παιδιά όσο και τους/τις εκπαιδευτικούς, που συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία, αφού θα πρέπει να θεωρηθεί ως ευκαιρία για όλους να αναπτύξουν ικανότητες και δεξιότητες, όπως είναι η επικοινωνία, η συνεργασία, η ενσυναίσθηση, η υπευθυνότητα, οι οποίες είναι χρήσιμες σε όλη τη ζωή και σε διαφορετικά πλαίσια.

1.1.2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ

Κάθε φορά που μιλάμε για προγράμματα συμβουλευτικής καθοδήγησης που βασίζονται σε θετικά πρότυπα, η διαθέσιμη βιβλιογραφία τείνει να αντικατοπτρίζει μια μονόπλευρη άποψη, εστιάζοντας κυρίως στις θετικές πτυχές τους, με βάση επιτυχημένες μελέτες περίπτωσης. Ωστόσο, γνωρίζουμε ότι υπάρχουν πάντα δύο όψεις, επομένως, θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή αυτού του τύπου προγράμματος.

Αρχικά, τα οφέλη για τα νεοαφιχθέντα παιδιά είναι άμεσα εμφανή, αφού περιλαμβάνουν θετικό αντίκτυπο στις κοινωνικές, συναισθηματικές και γνωστικές τους δεξιότητες, αυξάνοντας την αυτοπεποίθησή τους, μειώνοντας το άγχος και το στρες ενώ αυξάνουν την ευαισθητοποίηση και τον βαθμό ένταξής τους στο σχολικό περιβάλλον. Όσον αφορά στα μειονεκτήματα, επικεντρώνονται κυρίως στην πιθανή υπερβολική εξάρτηση του νεοαφιχθέντος παιδιού από το παιδί-πρότυπο και στον περιορισμό δημιουργίας κοινωνικών σχέσεων και φιλιών με άλλα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον, καθώς και στις αρνητικές εμπειρίες αδιαφορίας.

Όσον αφορά στο παιδί-πρότυπο, τα πλεονεκτήματα εστιάζονται στην προσωπική ολοκλήρωση, την ανάπτυξη ικανοτήτων, όπως οι επικοινωνιακές δεξιότητες, οι ηγετικές ικανότητες και η αμοιβαία βοήθεια. Τα πιθανά μειονεκτήματα, από την άλλη, περιλαμβάνουν την έλλειψη χρόνου, την πίεση για την ανάληψη του ρόλου του καθοδηγητή και την εκπλήρωση των προσδοκιών των καθοδηγούμενων, καθώς και την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης και επίλυσης συγκρούσεων.

Διάγραμμα πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων

Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες χωρίζονται σε δύο (2) ομάδες. Η μία ομάδα θα πρέπει να εντοπίσει τα πλεονεκτήματα των μοντέλων συμβουλευτικής καθοδήγησης και η άλλη θα πρέπει να εντοπίσει τυχόν μειονεκτήματα.

Αφού τα αναγνωρίσουν, θα πρέπει να τα καταγράψουν σε κάρτες (πράσινες κάρτες - πλεονεκτήματα· κόκκινες κάρτες - μειονεκτήματα). Η άσκηση ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των γενικών ιδεών (και καρτών), σε έναν πίνακα. Στο τέλος της δραστηριότητας, η ομάδα συζητά και αναλύει τα αποτελέσματά της.

1.2. Διαδικασίες συμβουλευτικής καθοδήγησης: πρακτική εφαρμογή και προκλήσεις

Στο σχολικό περιβάλλον η συμβουλευτική καθοδήγηση είναι μια σχέση συνεργασίας μεταξύ δύο παραγόντων - στην περίπτωση των μαθητών/μαθητριών, - η οποία είναι μια σχέση μεταξύ ενός πιο έμπειρου/έμπειρης μαθητή/μαθήτριας και ενός νεοαφιχθέντος παιδιού, που βρίσκεται στη διαδικασία της ένταξης στο σχολικό περιβάλλον. Ο στόχος της συμβουλευτικής καθοδήγησης μεταξύ δύο μαθητών/μαθητριών είναι να παρέχει στους/στις νεοαφιχθέντες/είσες μαθητές/μαθήτριες ένα σύστημα υποστήριξης που θα διευκολύνει τη διαδικασία ένταξής τους στο σχολικό σύστημα. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην εφαρμογή ενός μοντέλου συμβουλευτικής καθοδήγησης μπορεί να υπάρξουν αρκετές προκλήσεις και εμπόδια.

Συνεπώς, το παρόν κεφάλαιο εξετάζει την πρακτική εφαρμογή της υλοποίησης ενός μοντέλου συμβουλευτικής καθοδήγησης, καθώς και διαφορετικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν κατά την υλοποίησή του.

Εφαρμογή της συμβουλευτικής καθοδήγησης στο σχολείο - υπέρβαση των προκλήσεων

Στάδιο 1: Ο/Η εκπαιδευτής/εκπαιδεύτρια θα χωρίσει τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες σε ομάδες των τριών (3) ατόμων. Κάθε ομάδα θα πάρει ένα χαρτί χωρισμένο σε δύο στήλες και θα πρέπει να γράψει στην πρώτη στήλη πιθανές προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσει κατά την εφαρμογή ενός μοντέλου συμβουλευτικής καθοδήγησης.

Στάδιο 2: Το συμπληρωμένο φύλλο θα πρέπει να περάσει σε μία από τις άλλες ομάδες και κάθε ομάδα θα πρέπει να προτείνει λύσεις για να ξεπεράσει τις προκλήσεις που έγραψε η προηγούμενη ομάδα και να τις γράψει στη δεύτερη στήλη.

Στάδιο 3: Παρουσίαση, ανάλυση και συζήτηση των αποτελεσμάτων της εργασίας.

II) ΠΟΙΟΣ/Α ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΕΝΑ «ΘΕΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ»;

Για να είστε «παιδί-πρότυπο» είναι απαραίτητο να έχετε ένα επαρκές προφίλ και ένα σύνολο χαρακτηριστικών, που κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της συμβουλευτικής καθοδήγησης θα διευκολύνουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των ομοτίμων. Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε, σε πρώτο στάδιο, τα θεμελιώδη κριτήρια για τη διαδικασία της συμβουλευτικής καθοδήγησης. Στη συνέχεια, θα επικεντρωθούμε στις στοιχειώδεις ικανότητες για την άσκηση των καθηκόντων, δηλαδή την επικοινωνία, την ενσυναίσθηση, την ενεργητική ακρόαση και την αποφασιστικότητα, και θα παρουσιάσουμε μηχανισμούς και στρατηγικές για την αποτελεσματική διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων.

2.1. Το προφίλ του παιδιού-πρότυπου

Ο/Η μαθητής/μαθήτρια που θα αναλάβει το ρόλο του «θετικού προτύπου» ή του «καθοδηγητή» αναμένεται να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

- Επιδεικνύει προθυμία να υποστηρίξει έναν/μία συμμαθητή/συμμαθήτρια στη διαδικασία ένταξής τους στο σχολείο, είτε αυτό αφορά την αλληλεπίδραση του/της με τους άλλους είτε τη μαθησιακή ανάπτυξη, τη διευκρίνιση των αμφιβολιών, την προετοιμασία για τις εξετάσεις και άλλες δραστηριότητες που ενισχύουν την ένταξή τους.
- Συμπεριφέρεται κατάλληλα και μπορεί να θεωρηθεί πρότυπο.
- Είναι κατανοητός/η, υπεύθυνος/η και αυτόνομος/η.
- Έχει επαρκή ικανότητα να σχετίζεται με τους άλλους, δείχνοντας ενσυναίσθηση και ενεργητική ακρόαση.
- Μπορεί να διαμεσολαβεί σε απλές καταστάσεις σύγκρουσης, στοχεύοντας σε μια λύση που ικανοποιεί όλα τα μέρη.
- Μπορεί να υποστηρίζει ενεργά την ιδιότητα του πολίτη, το κοινό καλό, την υγιή συνύπαρξη και τον αλληλοσεβασμό.
- Έχει την ικανότητα να κατανοεί και να εκφράζει ξεκάθαρα οδηγίες και ιδέες.
- Δεν είναι επικριτικός/ή και έχει αυτοέλεγχο.
- Στοχεύει στην επίτευξη επιθυμητού αποτελέσματος.

Πες μου για σένα!

Υλικά: Πίνακας ή μαυροπίνακας, μαρκαδόροι ή κιμωλίες.

Περιγραφή: Οι συμμετέχοντες/ουσες χωρίζονται σε ζευγάρια και ξεκινούν μια συζήτηση όπου μιλούν και οι δύο ταυτόχρονα και αδιάλειπτα (προηγουμένως κάθε συμμετέχων/ουσα έχει λάβει οδηγίες ατομικά) για ένα οποιοδήποτε θέμα, όπως μια περιγραφή για το πώς ξεκίνησε η μέρα του/της. Στο δεύτερο μέρος της δραστηριότητας η άσκηση επαναλαμβάνεται, ωστόσο, μόνο ένας/μία από τους δύο μιλά και αφηγείται την ιστορία του/της και ο/η άλλος/η ακούει. Έπειτα οι ρόλοι αντιστρέφονται.

Συζήτηση: Στο τέλος πραγματοποιείται συζήτηση με όλους/ες τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, προκειμένου να εντοπιστούν στάσεις και συμπεριφορές που μπορούν να συμβάλουν στην δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου κάθε άτομο μπορεί να εκφράσει τις απόψεις και τις ιδέες του/της και να ακουστεί. Πρόκειται για μια δραστηριότητα που διερευνά ορισμένες βασικές τεχνικές λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας, δημιουργώντας ένα ευνοϊκό περιβάλλον/ατμόσφαιρα για ενεργητική ακρόαση.

2.2. Βασικές δεξιότητες του παιδιού-προτύπου

Καθρέφτης

Υλικά: Συσκευή αναπαραγωγής μουσικής, πίνακας και μαρκαδόροι ή κιμωλίες.

Περιγραφή: Οι συμμετέχοντες/ουσες επιλέγουν έναν/μία συνεργάτη/συνεργάτρια με τον/την οποίο/α νιώθουν άνετα και σχηματίζουν ζευγάρια. Κάθε ζευγάρι καλείται να κοιτάζει ο/η ένας/μία τον/την άλλο/η στα μάτια καθ' όλη τη διάρκεια της άσκησης. Θα τους ζητηθεί να τοποθετήσουν τα χέρια τους ψηλά σε συμμετρία με τον παρτενέρ τους, διατηρώντας την απαραίτητη απόσταση ώστε να μην αγγίζουν ποτέ τον παρτενέρ τους κατά τη διάρκεια των κινήσεων που θα εκτελεστούν. Στη συνέχεια, ακούγεται μουσική και ένας/μία από τους/τις μαθητές/μαθήτριες του κάθε ζεύγους θα πρέπει να αρχίσει να κάνει μια αργή κίνηση με τα χέρια που θα επαναληφθεί από τον/την παρτενέρ του/της (φαινόμενο καθρέφτη). Δεν επιτρέπεται να γίνει καμία συζήτηση καθ' όλη τη διάρκεια της άσκησης και κάθε παρτενέρ πρέπει να αναπαράγει όλες τις κινήσεις του/της άλλου/ης, συμπεριλαμβανομένων των εκφράσεων του προσώπου (π.χ. συνοφρύωμα). Μετά από λίγα λεπτά, οι ρόλοι αλλάζουν. Οι συμμετέχοντες/ουσες χρησιμοποιούν τη μίμηση, αρχικά σε ζευγάρια και στη συνέχεια με ολόκληρη την ομάδα. Η δραστηριότητα δημιουργεί μια αλυσίδα η οποία διασυνδέει όλα τα μέλη της ομάδας.

Συζήτηση: Στο τέλος της δραστηριότητας ακολουθεί ομαδική συζήτηση σχετικά με τη δύναμη της γλώσσας του σώματος, της επικοινωνίας και της μη λεκτικής επικοινωνίας στην προώθηση της εμπιστοσύνης και της αμοιβαίας κατανόησης. Η δραστηριότητα αυτή αποσκοπεί στην παροχή εμπειριών ενεργητικής ακρόασης που περιλαμβάνουν όχι μόνο τη χρήση της λεκτικής επικοινωνίας, αλλά και τη χρήση του σώματος και των εκφράσεων του προσώπου στη μη λεκτική επικοινωνία, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός χώρου εμπιστοσύνης και ευαισθητοποίησης στην επαφή/επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών ανθρώπων, του «εαυτού» και του «άλλου».

Φροντίζοντας τον/την άλλο/η

Υλικά: Μπαλόνια.

Περιγραφή: Ο χώρος για τη δραστηριότητα πρέπει να είναι μεγάλος και χωρίς εμπόδια. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια θα πρέπει να μοιράσει ένα μπαλόνι ανά συμμετέχοντα/ουσα και να εξηγήσει ότι η στόχος του παιχνιδιού είναι να μην πέσει κανένα μπαλόνι στο έδαφος. Κάθε συμμετέχων/ουσα πρέπει να περπατήσει γύρω από την αίθουσα, να κυκλοφορήσει γύρω από την αίθουσα ρίχνοντας το μπαλόνι στον αέρα, χωρίς να το αφήσει να πέσει στο έδαφος. Τα μπαλόνια πρέπει να παραμείνουν στον αέρα και δεν επιτρέπεται το πιάσιμο τους. Αν κάποιο μπαλόνι πέσει στο έδαφος, όλοι/ες χάνουν. Αφήστε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να παίξουν για ένα λεπτό και, σιγά-σιγά, ζητήστε από μερικούς/ες συμμετέχοντες/ουσες να εγκαταλείψουν το παιχνίδι, αφήνοντας τα μπαλόνια τους στο παιχνίδι. Δώστε οδηγίες δυνατά για να τις ακούσουν και να τις καταλάβουν όλοι/ες («Ο Ρικάρντο εγκαταλείπει το παιχνίδι! Αλλά το μπαλόνι του είναι ακόμα στο παιχνίδι. Η Ρίτα φεύγει από το παιχνίδι, αλλά το μπαλόνι της είναι ακόμα εκεί (...»). Το παιχνίδι τελειώνει όταν πολλά μπαλόνια βρίσκονται στο έδαφος (αγνοήστε τα πρώτα μπαλόνια που πέφτουν στο έδαφος, αλλά στείλτε ανησυχητικά μηνύματα για να παρακινήσετε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες «Αυτό το μπαλόνι πέφτει... γρήγορα!!!»).

Παραλλαγή: Ένας δεύτερος γύρος μπορεί να παιχτεί. Συνήθως, σε έναν δεύτερο γύρο οι συμμετέχοντες/ουσες έχουν ήδη δημιουργήσει μια στρατηγική παιχνιδιού και είναι σε θέση να κερδίσουν.

Συζήτηση: Στο τέλος θα πρέπει να αναρωτηθείτε αν ο στόχος επιτεύχθηκε και πώς αυτός θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια θα πρέπει να τονίσει τη σημασία του να εργαζόμαστε ως ομάδα και να φροντίζουμε ο ένας/μία τον/την άλλον/η – δεν ειπώθηκε ποτέ ότι το κάθε μπαλόνι είχε μόνο έναν/μία ιδιοκτήτη/τρια, τα μπαλόνια ήταν ευθύνη όλων... μερικές φορές πρέπει να σταματήσουμε να εστιάζουμε μόνο στον εαυτό μας και να προσέχουμε τους/τις άλλους/ες και να μπορούμε να τους/τις βοηθήσουμε όταν το χρειάζονται.

2.2.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΠΕΠΟΙΘΗΣΗ

Η επικοινωνία αποτελεί μια θεμελιώδη διαδικασία της ζωής και των ανθρώπινων σχέσεων, αφού βρισκόμαστε σε συνεχή αλληλεπίδραση με κάτι ή κάποιον. Με αυτόν τον τρόπο, είναι θεμελιώδες να κατανοήσουμε τη συμπεριφορά του/της άλλου/άλλης, καθιστώντας τις ενέργειές μας πιο δυναμικές και βελτιώνοντας κάθε σχέση.

Με αυτόν τον τρόπο προκύπτει η ενσυναισθητική επικοινωνία.

Η ενσυναίσθηση δεν είναι τίποτα άλλο από την ικανότητα να μπαίνουμε στη θέση κάποιου άλλου, να κατανοούμε το πλαίσιο, τα συναισθήματα, τους φόβους και τις ανησυχίες του και να ακούμε χωρίς προκαταλήψεις, ανεξάρτητα από τις πεποιθήσεις, τον πολιτισμό ή θρησκευτικά ζητήματα.

Στο περιβάλλον της αλληλεπίδρασης παιδιού-προτύπου και νεοαφιχθέντος παιδιού, είναι απαραίτητο να υιοθετήσουμε μια ενσυναισθητική και διεκδικητική επικοινωνία, βασισμένη στα

ακόλουθα στοιχεία: ουδέτερη αντίληψη, συναισθηματική νοημοσύνη, διάγνωση αναγκών και διαχείριση αιτημάτων.

ΝΑΙ/ΟΧΙ

Υλικά: χαρτόνι, πίνακας, μαρκαδόροι ή κιμωλίες.

Περιγραφή: Δραστηριότητα στην οποία συμμετέχει ταυτόχρονα όλη η ομάδα. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια ετοιμάζει προτάσεις διατυπωμένες με απλό τρόπο οι οποίες σχετίζονται με προκαταλήψεις, στερεότυπα, γενικευμένες ιδέες και μύθους, που συχνά συνδέονται με διάφορους ανθρώπους και καταστάσεις. Οι προτάσεις διαβάζονται δυνατά και οι συμμετέχοντες/ουσες χρησιμοποιούν μια μικρή αφίσα (ή κάρτα από χαρτόνι) στη μία πλευρά της οποίας αναγράφεται «ΝΑΙ» και στην άλλη «ΟΧΙ» και επιδεικνύουν την αντίστοιχη πλευρά για κάθε πρόταση.

Συζήτηση: Ακολουθεί ομαδική συζήτηση σε μια προσπάθεια να αποδομηθούν πιθανές προκαταλήψεις και να αποσαφηνιστούν οι έννοιες/αμφιβολίες που τέθηκαν από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Στο τέλος, ετοιμάζεται ένα έγγραφο στο οποίο κάθε συμμετέχοντας/ουσα δεσμεύεται να προσπαθήσει να βελτιώσει μια κατάσταση την οποία εντοπίζει ως παράγοντα που προκαλεί διακρίσεις, ακόμη και αν δεν έχει επίγνωση της ενέργειας/στάσης που συνιστά διάκριση.

Η δραστηριότητα αυτή έχει ως στόχο να προωθήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις λιγότερο θετικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει μια ενέργεια/στάση που βασίζεται σε προκαταλήψεις σε ένα άτομο ή σε μια ομάδα ανθρώπων. Επιπλέον αποσκοπεί στην προαγωγή της κριτικής σκέψης που αμφισβητεί την «αυτόματη» συμπεριφορά απέναντι σε ορισμένες κοινότητες, χωρίς να τίθεται το ερώτημα γιατί ενεργούν με συγκεκριμένο τρόπο, χωρίς να γνωρίζουν τις καταστάσεις και τους ανθρώπους που εμπλέκονται. Τέλος, στοχεύει στο να συμβάλει στην απομυθοποίηση γενικευμένων και αδιαμφισβήτητων ιδεών που επηρεάζουν ορισμένες ομάδες ανθρώπων.

Παρουσιάζουμε μερικές **στρατηγικές** που πρέπει να διέπουν όλη τη διαδικασία:

1) Αντίληψη του πλαισίου με ουδετερότητα/αμεροληψία

Πρώτα απ' όλα, είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι πρέπει να αποφεύγουμε κάθε κρίση. Κατά τη διάρκεια μιας συνομιλίας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ακούτε ενεργά, να δίνετε προσοχή και να προσπαθείτε να κατανοήσετε τη συναισθηματική κατάσταση και τα κίνητρα πίσω από τις δηλώσεις του/της άλλου/άλλης.

2) Συναισθηματική νοημοσύνη

Αν και δεν είναι δυνατός ο έλεγχος των συναισθημάτων, δηλαδή σε τεταμένες καταστάσεις, είναι εφικτό να κυριαρχήσετε στην αντίδραση. Για να το επιτύχετε, ίσως χρειαστεί να πάρετε μια βαθιά ανάσα, να είστε λογικοί και να απαντάτε πάντα με ηρεμία. Εφαρμόζοντας αυτές τις βασικές αρχές στην πράξη, καθίσταται εφικτό να μιλήσουμε στο άλλο άτομο, χωρίς να το κατηγορήσουμε για τα συναισθήματά μας.

3) Κατανόηση των αναγκών του άλλου

Είναι απαραίτητο να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε τις ανάγκες πίσω από κάθε συναίσθημα που αποκαλύπτεται από το άλλο άτομο. Τα συναισθήματα που δείχνει το άλλο άτομο σχετίζονται συνήθως με μια ανικανοποίητη ανάγκη.

4) Δεκτικότητα και υποβολή των σωστών αιτημάτων

Εάν υπάρχουν αιτήματα, είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι πρέπει να περιορίζονται σε μια ορισμένη, συγκεκριμένη και εφικτή περίοδο. Θα πρέπει να υποβάλλονται με αντικειμενικό και θετικό τρόπο. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι σε μια αλληλεπίδραση δεν πρέπει να υπάρχει χώρος για απαιτήσεις, προκειμένου το άλλο άτομο να αισθάνεται ελεύθερο να αρνηθεί και/ή να προτείνει διαφορετικά σενάρια.

Ντόμινο

Υλικά: Δύο φύλλα χαρτιού διαφορετικού χρώματος (ή post-it), στυλό και κολλητική ταινία.

Περιγραφή: Οι συμμετέχοντες/ουσες θα πρέπει να γράψουν σε ένα φύλλο χαρτί του ενός χρώματος μια πτυχή του εαυτού τους που θεωρούν θετική (π.χ. υπεύθυνος/ος, αφοσιωμένος/η) και σε ένα άλλο, με άλλο χρώμα, μια πτυχή που θεωρούν αρνητική (π.χ. απρόσεκτος/η, πεισματάρης/α). Χρησιμοποιώντας αυτοκόλλητη ταινία οι συμμετέχοντες/ουσες καλούνται να κολλήσουν τις θετικές πτυχές στο στήθος τους (ένα χρώμα) και τις αρνητικές πτυχές στην πλάτη τους (άλλο χρώμα). Στη συνέχεια, ο/η συντονιστής/συντονίστρια τους/τις προτρέπει να κυκλοφορήσουν μέσα στην τάξη, να παρατηρήσουν τις ιδιότητες και τις δυσκολίες των συμμαθητών/συμμαθητριών τους και να παραταχθούν σε μια σειρά, στον βαθμό που θεωρούν ότι η θετική τους πτυχή αντισταθμίζει την αρνητική πτυχή ενός/μιας συμμαθητή/συμμαθήτριας. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται όταν όλοι/ες είναι στη σειρά ή μέχρι η ομάδα να θεωρήσει ότι η εργασία ολοκληρώθηκε. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια μπορεί να κάνει ερωτήσεις: «Πιστεύετε ότι το Χ μπορεί να αντισταθμίσει το Ψ;» Η ομάδα τείνει να βρίσκει λύσεις, ακόμα και επιβεβλημένα μερικές φορές. «Θα πρέπει να είμαστε ανεκτικοί/ες και να το δεχτούμε ως γεγονός για προβληματισμό.»

Συζήτηση: Ρωτήστε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες αν τους άρεσε η δραστηριότητα και καλέστε τους να σκεφτούν: Αισθάνθηκαν ότι με τις θετικές τους πτυχές μπόρεσαν να βοηθήσουν στην επίλυση διάφορων καταστάσεων; Πώς επέλεξαν σε ποιο σημείο της σειράς θα μπορούσαν να σταθούν. Υπήρξε αντιστοιχία όλων των χαρακτηριστικών; Με ποιον τρόπο;

Ιστός αράχνης

Υλικά: Σπάγκος/σκοινί, καρέκλες/τραπέζια, πίνακας και μαρκαδόροι ή κιμωλίες.

Περιγραφή: Η δραστηριότητα μπορεί να λάβει χώρα σε ανοιχτό χώρο (όπου υπάρχουν δέντρα για να σχηματίσετε τον ιστό με σπάγκο) ή σε εσωτερικό χώρο (αίθουσα διδασκαλίας) χρησιμοποιώντας καρέκλες/τραπέζια για να φτιάξετε τον ιστό. Οι χώροι ανάμεσα στον ιστό πρέπει να είναι διαφορετικού μεγέθους και με επίπεδα (υψηλότερα και χαμηλότερα). Ο στόχος είναι οι συμμετέχοντες/ουσες να μπορούν να μετακινηθούν στην άλλη πλευρά του ιστού χωρίς να αγγίξουν τον σπάγκο.

Συζήτηση: Στο τέλος της δραστηριότητας πραγματοποιείται συζήτηση αναφορικά με τις δυσκολίες και τα θετικά/δυνατά σημεία. Κάθε συμμετέχοντας/ουσα θα αναφέρει πώς αισθάνθηκε συμμετέχοντας στη δραστηριότητα, αν αισθάνθηκε ότι υπήρξε βοήθεια μεταξύ όλων και αν ο/η καθένας/μία ήταν σε θέση να δώσει ιδέες. Με αυτή τη δραστηριότητα επιδιώκεται η ομάδα να εστιάσει, με συλλογικό τρόπο, στην επίλυση ενός προβλήματος και στη διαπραγμάτευση για την αντιμετώπισή του, εκτιμώντας όλες τις απόψεις και καταλήγοντας σε συναίνεση.

Μπαλόني και οδοντογλυφίδα

Υλικά: Μπαλόνια, οδοντογλυφίδες και μουσική (ταινία Mission Impossible).

Περιγραφή: Κάθε συμμετέχοντας/ουσα παίρνει ένα μπαλόني και το γεμίζει με αέρα. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια ζητά από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να κρατήσουν τα μπαλόνια με το αριστερό τους χέρι και να βάλουν το δεξί τους χέρι πίσω από την πλάτη τους. Στο δεξί χέρι κάθε συμμετέχοντα/ουσας ο/η συντονιστής/συντονίστρια τοποθετεί μια οδοντογλυφίδα. Τέλος, ο/η συντονιστής/συντονίστρια μοιράζεται τον μοναδικό κανόνα γι' αυτή την δραστηριότητα: «προστατέψτε το μπαλόني και κρατήστε το γεμάτο αέρα μέχρι να τελειώσει ο χρόνος (5 λεπτά)». Αναφέρει επίσης ότι θα πρέπει να κινούνται γύρω από την αίθουσα υπό τον ήχο μουσικής.

Συζήτηση: Με το σήμα έναρξης, μερικά μπαλόνια αρχίζουν να σκάνε. Στο τέλος των 5 λεπτών, συνήθως λίγα μπαλόνια παραμένουν άθικτα. Ιδανικά όλα τα μπαλόνια θα έπρεπε να παραμείνουν άθικτα, επειδή ο κανόνας ήταν να μην σκάσουν τα μπαλόνια. Ήταν το ανταγωνιστικό πνεύμα που οδήγησε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να τρυπήσουν τα μπαλόνια. Με άλλα λόγια, όλοι θέλουν να κερδίσουν. Η οδοντογλυφίδα συμβολίζει τη σύγκρουση. «Σε καταστάσεις σύγκρουσης, ο στόχος είναι η νίκη και για να κερδίσεις δεν αρκεί να προστατεύσεις αυτό που είναι δικό μας, το σημαντικό είναι να χάσει ο άλλος και να κερδίσω εγώ». Και αυτή είναι η αρχή που σε μια κατάσταση διαχείρισης συγκρούσεων πρέπει να αλλάξει, δηλαδή «σε καταστάσεις διαχείρισης συγκρούσεων όλοι/ες πρέπει να κερδίζουν».

2.3 Στρατηγικές διαχείρισης και επίλυσης των συγκρούσεων

Το παρόν κεφάλαιο εστιάζει στη σημασία της διαχείρισης και επίλυσης των συγκρούσεων, διερευνώντας τα αίτια και τις συνέπειες της σύγκρουσης μεταξύ μαθητών/μαθητριών, προτείνοντας διαφορετικές στρατηγικές για τη διαμεσολάβηση και επίλυσή τους, μέσω της υιοθέτησης μιας θετικής και εποικοδομητικής προσέγγισης και αναγνωρίζοντας τις επιπτώσεις.

Λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς την προσέγγιση του Jean Piaget, είναι δυνατόν να δούμε τις συγκρούσεις ως εξαιρετικές ευκαιρίες για να εργαστούμε σε σχέση με τις αξίες και τους κανόνες, συγκεκριμένα σε ένα σχολικό πλαίσιο. Συνεπώς, αν και οι συγκρούσεις μπορεί να είναι αγχωτικές, εντούτοις αντιπροσωπεύουν προειδοποιήσεις για τις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών σε ένα μαθησιακό πλαίσιο, και επομένως θα πρέπει να αναλυθούν από μια θετική και απαραίτητη οπτική.

Με αυτή την έννοια, είναι δυνατό να δηλωθεί και να προσδιοριστεί ένα σύνολο θεμελιωδών αρχών για μια επαρκή και αποτελεσματική διαχείριση των συγκρούσεων, δηλαδή:

- Η χρήση του διαλόγου, αξιοποιώντας κατάλληλα την επικοινωνία, ως χρήσιμο εργαλείο για να παρέχετε και να λαμβάνετε πληροφορίες, να μοιράζεστε συναισθήματα, να βρίσκετε εναλλακτικές λύσεις και να ζητάτε απόψεις.
- Η υιοθέτηση μιας στάσης ενσυναίσθησης, ως ικανότητας να βάζει κανείς τον εαυτό του στη θέση του άλλου, επιτρέποντας, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, να κατανοήσει το πλαίσιο, τα κίνητρα και τα επιχειρήματά του/της που τον/την οδηγούν να σκέφτεται με έναν συγκεκριμένο τρόπο.
- Η επίδειξη αποφασιστικότητας, μέσω μιας στάσης και συμπεριφοράς που επιτρέπει τον σεβασμό των άλλων χωρίς να παραβιάζονται τα δικαιώματά και οι προθέσεις τους.

Η διαμεσολάβηση ως στρατηγική διαχείρισης και επίλυσης των συγκρούσεων

Παράλληλα, η διαμεσολάβηση των συγκρούσεων εμφανίζεται ως μια από τις πιο αποτελεσματικές και εποικοδομητικές στρατηγικές, που χρησιμοποιούνται για την επίλυσή τους στο σχολικό πλαίσιο.

Διαμεσολάβηση σύγκρουσης στο σχολείο

Για την επαρκή διαχείριση και επίλυση των συγκρούσεων, συγκεκριμένα σε σχολικό περιβάλλον, μπορεί να είναι απαραίτητο να καταφύγουμε και να υιοθετήσουμε στρατηγικές που επιτρέπουν μια ικανοποιητική συμφωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων ατόμων. Συνεπώς, προκύπτει η διαμεσολάβηση, μια εποικοδομητική και αποτελεσματική μεθοδολογία στην οποία ένα τρίτο αμερόληπτο άτομο αναλαμβάνει τον ρόλο του διαμεσολαβητή.

Ένα από τα χαρακτηριστικά που κυριαρχεί στη διαδικασία της διαμεσολάβησης είναι η συνεργατική διαπραγμάτευση, η οποία θεωρείται ιδανική για κάθε είδους σύγκρουση, συγκεκριμένα όταν τα άτομα που εμπλέκονται στη σύγκρουση πρέπει ή σκοπεύουν να διατηρήσουν μια σχέση μεταξύ τους.

Μια σωστή διαμεσολάβηση σύγκρουσης πρέπει να βασίζεται στις ακόλουθες παραδοχές:

- Προώθηση του σεβασμού για τον/την άλλο/άλλη και τις κοινές αξίες.

- Προώθηση της ανάπτυξης στάσεων συνεργασίας στην αντιμετώπιση των συγκρούσεων, καθώς αναζητούνται από κοινού λύσεις που είναι ικανοποιητικές και για τα δύο άτομα.
- Αναγνώριση και εκτίμηση των συναισθημάτων, των αναγκών και των αξιών τόσο του/της άλλου/άλλης όσο και του εαυτού μας.
- Ενίσχυση της ικανότητας διαλόγου και ανάπτυξη των δεξιοτήτων της ενσυναισθητικής ακρόασης και επικοινωνίας.
- Συμβολή στη βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, ευνοώντας την αυτορρύθμιση, μέσω της αναζήτησης αυτόνομων λύσεων.
- Μείωση του χρόνου που αφιερώνεται στην επίλυσή τους.
- Μείωση του αριθμού των κυρώσεων.
- Περιορισμός, όποτε είναι δυνατόν, της παρέμβασης των ενηλίκων, παρακινώντας τους/τις μαθητές/μαθήτριες να αναλάβουν τον ρόλο των διαμεσολαβητών.

Συνεπώς, η διαμεσολάβηση είναι ένα πολύτιμο εργαλείο διαλόγου, αποτελεσματικό στη βελτίωση των σχέσεων και στην επίτευξη ικανοποιητικών συμφωνιών σε καταστάσεις αντιπαράθεσης και διαφωνίας, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στη μείωση των προβλημάτων και στη μετατροπή των συγκρούσεων σε ευεργετικές μαθησιακές εμπειρίες που προάγουν την προσωπική ανάπτυξη.

Ο κύκλος

Αυτή η δραστηριότητα στοχεύει να καταδείξει ότι ο καθένας από εμάς έχει τα δικά του κίνητρα και να προειδοποιήσει για τη σημασία του σεβασμού της άποψης των άλλων, ακόμα κι αν είναι απολύτως αντίθετη με αυτό που πιστεύουμε ή νομίζουμε ότι είναι σωστό.

Μερικοί/ες συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα πρέπει να διαμορφώσουν έναν μικρό κύκλο.

Οι υπόλοιποι/ες συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα πρέπει να διαμορφώσουν έναν δεύτερο, μεγαλύτερο κύκλο, γύρω από τον πρώτο κύκλο.

Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια της δραστηριότητας, ο/η οποίος/α είναι συνήθως ένας/μία εκπαιδευτής/εκπαιδεύτρια, θα προτείνει ένα θέμα συζήτησης (θα μπορούσε να είναι μια πραγματική ή μια πλασματική σύγκρουση).

Οι συμμετέχοντες/ουσες που διαμορφώνουν τον μικρότερο κύκλο συζητούν για τη σύγκρουση. Στη συνέχεια, τα μέλη του δεύτερου κύκλου συζητούν το ίδιο θέμα.

Στο τέλος αυτής της διαδικασίας, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα πρέπει να μοιραστούν και να συζητήσουν πώς ένιωσαν, όταν οι απόψεις των άλλων συμμετεχόντων/συμμετεχουσών δεν συνέπιπταν με τις δικές τους, εάν αυτό συνέβη, και να αναλύσουν εάν έγιναν σεβαστές οι αποκλίνουσες απόψεις.

2.4. Καινοτόμες προσεγγίσεις στη διαδικασία ένταξης

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει διάφορες στρατηγικές που πρέπει να υιοθετηθούν στη διαδικασία υποστήριξης της ένταξης των νεοαφιχθέντων/ νεοαφιχθεισών μαθητών/μαθητριών, προκειμένου να ενισχυθούν οι δημιουργικές δεξιότητες και τα μέσα των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών.

Σχεδιασμός δραστηριοτήτων

Οι συμμετέχοντες/ουσες χωρίζονται σε ομάδες των τριών (3) ατόμων το μέγιστο. Κάθε ομάδα θα πρέπει να σχεδιάσει μια δραστηριότητα την οποία θα ήθελαν να υλοποιήσουν με τους μελλοντικούς καθοδηγούμενούς τους, σε ένα πλαίσιο πρακτικής εφαρμογής. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα λάβουν υπόψη τις στρατηγικές που έχουν μάθει έως τώρα.

Στο τέλος η κάθε ομάδα θα πρέπει να παρουσιάσει και να μοιραστεί με τους άλλους τις δραστηριότητες που δημιουργήθηκαν καθώς και τη μεθοδολογία που χρησιμοποίησε.

III) ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ - ΟΔΗΓΙΕΣ

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναφερθούμε στα διάφορα βήματα για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος συμβουλευτικής καθοδήγησης, ως στρατηγικής ένταξης για νεοαφιχθέντα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον, από την αρχική φάση της συγκρότησης μιας Συντονιστικής Ομάδας έως την πραγματική λειτουργία της.

Το πρόγραμμα αυτό έχει ως στόχο να συμβάλει στην αποδόμηση στερεοτύπων, προκαταλήψεων και μύθων που συχνά συνδέονται με τον μεταναστευτικό/προσφυγικό πληθυσμό. Το σχολείο είναι ένα μοναδικό πλαίσιο για να εργαστούμε άμεσα πάνω σε αυτά τα θέματα με μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικούς και άλλους φορείς, και έμμεσα με την οικογένεια και την κοινότητα γενικότερα, προωθώντας τη συναισθηματική και αποτελεσματική ανάπτυξη κάθε ατόμου.

Αυτό το πρόγραμμα συμβουλευτικής καθοδήγησης σχεδιάστηκε προκειμένου να μπορεί να εφαρμοστεί στα σχολεία που ακολουθούν τη μάθηση διά ζώσης ή την εξ αποστάσεως μάθηση ή τη μικτή μάθηση.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η παρακολούθηση της όλης διαδικασίας, προτείνεται να ετοιμαστούν και να χρησιμοποιηθούν όλα τα απαραίτητα έγγραφα σε ψηφιακή μορφή.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η μεταναστευτική/προσφυγική κινητικότητα συνεπάγεται τη μετατόπιση πολλών ανθρώπων από τις χώρες καταγωγής ή συνήθους διαμονής τους σε αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Πρόκειται για μετακινήσεις που εντείνονται για λόγους που σχετίζονται με ζητήματα δημογραφίας, δημοκρατίας και ανάπτυξης. Επί του παρόντος, η εκτόπιση μεγάλου αριθμού ανθρώπων επιτείνεται από τις ένοπλες συγκρούσεις σε πολλές περιοχές του πλανήτη. Είναι επομένως σημαντικό το σχολείο να μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών/μαθητριών, των εκπαιδευτικών και άλλων μελών του σχολείου, συνεισφέροντας στη διαπολιτισμική συνύπαρξη, σύμφωνα με τις αρχές της αποφυγής διατύπωσης υποκειμενικών κρίσεων, της ενσυναίσθησης, της συνεργασίας και του αμοιβαίου σεβασμού.

Το πρόγραμμα συμβουλευτικής καθοδήγησης για την ένταξη των νεοαφιχθέντων/νεοαφιχθεισών μαθητών/μαθητριών πρέπει να ακολουθεί τα παρακάτω στάδια.

1. Σύσταση Συντονιστικής Ομάδας για το Πρόγραμμα Συμβουλευτικής Καθοδήγησης

Η εφαρμογή ενός προγράμματος συμβουλευτικής καθοδήγησης στα σχολεία που συμμετέχουν θα πρέπει να περιλαμβάνει, σε πρώτη φάση, τη σύσταση μιας Συντονιστικής Ομάδας για το Πρόγραμμα, η οποία θα περιλαμβάνει εξειδικευμένους επαγγελματίες που προσδιορίζονται από την εν λόγω σχολική κοινότητα (π.χ., τον/τη διευθυντή/διευθύντρια του σχολείου, τον/τη συντονιστή/συντονίστρια υποδοχής και ένταξης, ψυχολόγους κ.α.) και θα είναι υπεύθυνοι για την παρακολούθηση της όλης διαδικασίας.

Ο Συντονισμός του Προγράμματος περιλαμβάνει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Επεξεργασία του σχεδιασμού των προς ανάπτυξη δραστηριοτήτων και επιτήρηση της υλοποίησής τους.
- Προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων, ενημερώνοντάς τους για τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι μαθητές/μαθήτριες στο πλαίσιο του προγράμματος.
- Προώθηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων.
- Υποστήριξη του νεοεισερχόμενου παιδιού σε συχνή βάση για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του, συγκεκριμένα για τη δημιουργία συνηθειών μελέτης και εργασιακής ρουτίνας.
- Συμμετοχή της οικογένειας του/της μαθητή/μαθήτριας στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του προγράμματος.
- Επεξεργασία των απαραίτητων εγγράφων, που διευκολύνουν τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων για την εργασία που πραγματοποιήθηκε.

2. Επιλογή παιδιών-προτύπων

Τα παιδιά πρότυπα πρέπει να επιλέγονται σύμφωνα με το προφίλ που αναφέρεται στο **Κεφάλαιο II**, κατόπιν σύστασης των εκπαιδευτικών ή όταν δείχνουν ενδιαφέρον να αναλάβουν αυτό τον ρόλο, ενώ θα πρέπει να έχουν την συγκατάθεση των από τους γονέων/κηδεμόνων τους.

Προκειμένου να αποφευχθεί ένας μεγάλος αριθμός παιδιών που εγγράφονται στο πρόγραμμα, μπορεί να είναι ενδιαφέρον να δημιουργηθεί μια ποικιλόμορφη ομάδα παιδιών-προτύπων, οι οποίοι να ανταποκρίνονται σε διαφορετικές ανάγκες που παρουσιάζουν οι νεοαφιχθέντες/νεοαφιχθείσες μαθητές/μαθήτριες.

3. Κατάρτιση/δημιουργία ικανοτήτων των παιδιών-προτύπων

Αυτή η κατάρτιση θα πρέπει να παρασχεθεί στην αρχή του προγράμματος, από τη Συντονιστική Ομάδα του Προγράμματος, που ορίζεται από το σχολείο, με στόχο την παροχή συμβουλευτικής καθοδήγησης στα παιδιά-πρότυπα και την τυποποίηση των στρατηγικών δράσης. Με δεδομένες τις δεξιότητες των μαθητών/μαθητριών, η κατάρτιση πρέπει να είναι προσιτή και απλή, να συνεπάγεται πάντα τακτική επιτήρηση από τους υπευθύνους για το Πρόγραμμα, διασφαλίζοντας τη μόνιμη επάρκεια και έγκαιρη ανταπόκριση σε προβλήματα που μπορεί να προκύψουν.

4. Προσδιορισμός των νεοεισερχόμενων μαθητών/μαθητριών

Όλοι/Όλες οι νεοαφιχθέντες/ νεοαφιχθείσες μαθητές/μαθήτριες, εθελοντικά και/ή με πρόταση του/της διευθυντή/διευθύντριας, μπορούν να λάβουν μέρος στο Πρόγραμμα, σεβόμενοι τους κανόνες και τις κατευθυντήριες αρχές του.

Η συμμετοχή του/της νεοεισερχόμενου/ης μαθητή/μαθήτριας στο πρόγραμμα αυτό εξαρτάται και από την συναίνεση των γονέων ή κηδεμόνων.

5. Δημιουργία του εγχειριδίου καθοδήγησης

Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα εγχειρίδιο για το παιδί-πρότυπο (ένα σύνολο εγγράφων κατά προτίμηση σε ψηφιακή μορφή) και θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Σύντομη παρουσίαση του νεοαφιχθέντος παιδιού και των τομέων στους οποίους χρειάζεται υποστήριξη.
- Οι στόχοι της συμβουλευτικής καθοδήγησης (απλοί και επιτεύξιμοι) - αυτοί οι στόχοι θα πρέπει να καθοριστούν από τη συντονιστική ομάδα του προγράμματος από κοινού με τα παιδιά-πρότυπα και τα νεοεισερχόμενα παιδιά.
- Χρονοδιάγραμμα/προγραμματισμός των συναντήσεων.
- Ημερολόγιο Συμβουλευτικής Καθοδήγησης – ένα είδος περίληψης της εργασίας που πραγματοποιήθηκε σε κάθε συνεδρία. Θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα στοιχείο για αξιολόγηση.

Σημείωση: Σε αυτό το εγχειρίδιο περιλαμβάνονται ορισμένες προτάσεις δραστηριοτήτων, οι οποίες θα βοηθήσουν το παιδί-πρότυπο στις αρχικές συναντήσεις να γνωρίσει καλύτερα τον/την συμμαθητή/συμμαθήτριά του/της.

6. Δημιουργία ομοτίμων (σχέση καθοδηγητή / καθοδηγούμενου)

Το κύριο κριτήριο για την ανάθεση ενός παιδιού-πρότυπου σε έναν/μία νεοαφιχθέντα/είσα μαθητή/μαθήτριά θα πρέπει να είναι το παιδαγωγικό κριτήριο, δηλαδή να ανταποκρίνεται επαρκώς στις ανάγκες με βάση το προφίλ του, λαμβάνοντας υπόψη τη συμβατότητα των προσωπικοτήτων. Στη συνέχεια, είναι θεμελιώδες να λαμβάνεται υπόψη η διαθεσιμότητα των χρονοδιαγραμμάτων προκειμένου να διασφαλιστεί η κανονικότητα και η συνέχεια των συνεδριών.

7. Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Η ομάδα που είναι υπεύθυνη για το Πρόγραμμα θα πρέπει να παρακολουθεί συνεχώς τα παιδιά-πρότυπα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας (σύμφωνα με το οργανόγραμμα), διασφαλίζοντας την υποστήριξη και τη βοήθεια:

- Στον σχεδιασμό των αρχικών συναντήσεων προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο/η μαθητής/μαθήτριά αισθάνεται έτοιμος/η για την εργασία που θα πραγματοποιηθεί.
- Στην αξιολόγηση της εργασίας που πραγματοποιήθηκε, την αναγνώριση θετικών σημείων και σημείων που χρήζουν βελτίωσης και την αναπροσαρμογή, εάν χρειάζεται, των προτάσεων εργασίας που προτείνει το παιδί-πρότυπο.
- Τέλος, είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τουλάχιστον μία φορά το τρίμηνο, η ομάδα που είναι υπεύθυνη για το πρόγραμμα πραγματοποιεί μια συνεδρία παρακολούθησης όπου τα παιδιά-πρότυπα μπορούν να μοιραστούν:
 - ο Επιτεύγματα/θετικές πτυχές.
 - ο Κύριες δυσκολίες.
 - ο Προτάσεις.

IV) ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1. Γνωριμία (Σπάσιμο του πάγου)

1.1. Αυτοπροσωπογραφία

Υλικά: Χαρτί και χρωματιστά μολύβια.

Περιγραφή: Μοιράστε χαρτί και χρωματιστά μολύβια στην ομάδα. Αντί να ζητήσετε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να περιγράψουν τον εαυτό τους χρησιμοποιώντας λέξεις, προτρέψτε τους να ζωγραφίσουν μια αυτοπροσωπογραφία. Δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιήσετε όλο το ταλέντο σας στη ζωγραφική, απλώς παρουσιάστε κάποια σημαντικά χαρακτηριστικά. Κάθε συμμετέχων/ουσα μπορεί να δείξει την αυτοπροσωπογραφία του/της, παρουσιάζοντας τον εαυτό του/της, ή οι αυτοπροσωπογραφίες μπορούν να ανακατευτούν και η ομάδα να μαντέψει ποιος είναι ποιος.

Συζήτηση: Προωθήστε τον αναστοχασμό αναφορικά με τον εαυτό μας από την οπτική γωνία του άλλου και παρακινήστε την επικοινωνία μεταξύ της ομάδας.

1.2. Συνέντευξη

Προσομοίωση: Συγκεντρώστε την ομάδα σε έναν κύκλο. Τοποθετήστε μια καρέκλα στο κέντρο, κατά προτίμηση μία περιστρεφόμενη καρέκλα. Επιλέξτε έναν/μία συμμετέχοντα/ουσα που θα καθίσει στην καρέκλα και θα είναι ο/η πρώτος/η που θα να δώσει συνέντευξη. Οι υπόλοιποι/ες θα πρέπει να ενεργήσουν ως δημοσιογράφοι, κάνοντας ερωτήσεις σχετικά με τον/την ερωτώμενο/η. Όταν τελειώσει ο γύρος των ερωτήσεων, ο/η συνεντευξιαζόμενος/η παίρνει το ρόλο του/της δημοσιογράφου και ένας/μία άλλος/η συμμετέχων/ουσα παίρνει τη θέση του/της ερωτώμενου/ης, έως ότου όλοι/ες έχουν συμμετάσχει στη δραστηριότητα.

1.3. Δύο αλήθειες και ένα ψέμα

Υλικά: Στυλό και χαρτάκια post-it.

Περιγραφή: Κάθε συμμετέχων/ουσα γράφει τρεις (3) προτάσεις σε ένα χαρτί, από τις οποίες οι δύο (2) πρέπει να είναι αληθινές και μία (1) να είναι ψέμα. Στη συνέχεια, κάθε συμμετέχων/ουσα διαβάζει τις τρεις (3) προτάσεις, και οι υπόλοιποι/ες προσπαθούν να μαντέψουν ποια είναι το ψέμα.

Παράδειγμα:

- Ήμουν ποδοσφαιριστής
- Φοβάμαι το νερό
- Ζω στην Μπράγκα

2. Ενεργητική ακρόαση

Πειρατικό σκάφος

Υλικά: χαρτί, origami (ή παιχνίδι).

Περιγραφή: Τοποθετήστε την ομάδα σε κύκλο ή σε σχήμα «Π» Ο/η πρώτος/η συμμετέχων/ουσα από την ομάδα κρατάει το καραβάκι στο χέρι και ξεκινάει την ιστορία: «Ένας πειρατής φεύγει για την Καραϊβική με μία βάρκα που είναι γεμάτη από: ...» και προσθέτει κάτι που μεταφέρει η βάρκα (παράδειγμα: μήλα). Κάθε συμμετέχων/ουσα πρέπει να προσθέσει κάτι στην ιστορία, επαναλαμβάνοντας όλα όσα ειπώθηκαν πριν, δίνοντας το καράβι origami (ή το παιχνίδι) στον/ην επόμενο/η συμμετέχοντα/ουσα.

Παραλλαγές: Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια ζητά να επιστρέψει η βάρκα σε έναν/μία συμμετέχοντα/ουσα που έχει ήδη συμμετάσχει, ζητώντας του/της να επαναλάβει την ιστορία που έχει δημιουργηθεί μέχρι στιγμής. Μπορεί ο/η συμμετέχων/ουσα αυτός/α να μην είναι σε θέση να πει ολόκληρη την ιστορία, καθώς έχει προετοιμαστεί να πει την ιστορία μέχρι το σημείο που έπρεπε να προσθέσει κάτι σε αυτή.

Συζήτηση: Προωθήστε τον προβληματισμό σχετικά με τη διαφορά μεταξύ ακρόασης και «ενεργητικής ακρόασης».

3. Ενσυναίσθηση

Τάξη του δάσους

Υλικά: Καρέκλες.

Περιγραφή: Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια ζητά από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να καθίσουν στις καρέκλες που είναι τοποθετημένες σε έναν κύκλο (κάθε συμμετέχων/ουσα κάθετα σε ξεχωριστή καρέκλα). Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια εξηγεί τους κανόνες και στόχους του παιχνιδιού «Αυτό το παιχνίδι θα παιχτεί σιωπηλά, δεν μπορείτε να μιλήσετε μεταξύ σας και δεν μπορείτε να σηκωθείτε από τις καρέκλες σας. Φανταστείτε ότι στη μέση των καρεκλών βρίσκεται μία τεράστια τρύπα στο δάσος, αν πέσετε εκεί θα εξαφανιστείτε! Ο στόχος του παιχνιδιού είναι να οργανωθείτε με αλφαβητική σειρά, χωρίς να μιλήσετε και χωρίς να πέσετε. Για παράδειγμα, ο Αντόνιο πρέπει να μείνει στην πρώτη καρέκλα και η Zulmira στην τελευταία. Ο/η

συντονιστής/συντονίστρια δεν πρέπει να δώσει ευκαιρίες για ερωτήσεις (οι συμμετέχοντες/ουσες πρέπει να δημιουργήσουν μια στρατηγική σιωπηλά, χρησιμοποιώντας άλλες μορφές επικοινωνίας και δουλεύοντας ως ομάδα). Εάν κάποιος/α συμμετέχων/ουσα αγγίξει το πάτωμα, ο/η συντονιστής/συντονίστρια θα πρέπει να επιστήσει την προσοχή της ομάδας και να συμμετάσχει στο παιχνίδι (μπορεί να μιλήσει με δραματικό τόνο: «Όχι, ο João εξαφανίζεται! Θα τον σώσω, αλλά θα του δώσω μόνο μία ευκαιρία!»). Όταν η ομάδα αισθάνεται ότι έχει επιτύχει τον στόχο της, ο/η συντονιστής/συντονίστρια επιβεβαιώνει ρωτώντας κάθε άτομο να πει το όνομά του. Προσοχή: αν υπάρχουν ίδια μικρά ονόματα, τα επώνυμα θα πρέπει επίσης να τοποθετηθούν με αλφαβητική σειρά.

Συζήτηση: Στο τέλος θα πρέπει να προβληματιστούν για το αν κατάφεραν να επιτύχουν τον τελικό στόχο και πώς το κατάφεραν. Ο/Η συντονιστής/συντονίστρια θα πρέπει να τονίσει τη σημασία της προσοχής προς τους άλλους, των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, της οικοδόμησης μιας κοινής στρατηγικής και της ομαδικής εργασίας.

4. Αποφυγή υποκειμενικών κρίσεων

Κατασκευή γέφυρας

Υλικά: χαρτόνι και χαρτάκια post-it, πίνακας ή μαυροπίνακας, μαρκαδόροι ή κιμωλίες (2 διαφορετικών χρωμάτων).

Περιγραφή: Η δραστηριότητα προϋποθέτει τη δημιουργία δύο ομάδων, η μία θα αντιπροσωπεύει την κοινότητα υποδοχής και η άλλη μια ομάδα εκτός της κοινότητας. Η πρώτη ομάδα σχηματίζει έναν κύκλο, έχοντας προηγουμένως ενημερωθεί από τους/τις συντονιστές/συντονίστριες ότι θα πρέπει να εμποδίσουν την εξωτερική ομάδα από το να εισέλθει στον κύκλο. Όλα τα μέλη της πρώτης ομάδας κρατιούνται από το χέρι και κοιτάζουν μακριά από τον κύκλο. Ένας/μία διαφορετικός/η συντονιστής/συντονίστρια ενημερώνει τη δεύτερη ομάδα ότι θα πρέπει να προσπαθήσει να εισέλθει στον κύκλο. Δεν επιτρέπεται καμία προφορική επικοινωνία ανάμεσα στις ομάδες κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας. Η δραστηριότητα μπορεί να επαναληφθεί από την αρχή με διαφορετική σύνθεση των ομάδων.

Συζήτηση: Στο τέλος της πρώτης άσκησης, όλοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες καλούνται να προβληματιστούν και να εκφράσουν το είδος των συναισθημάτων που είχαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας. Στο τέλος, θα συζητηθούν πιθανές αλλαγές στην προσέγγιση, οι στάσεις και τα συναισθήματα που μπορεί να έχουν προκύψει κατά την επανάληψη της άσκησης.

Ο κύριος στόχος της δραστηριότητας είναι να βιώσουμε πώς κάποιες αντιλήψεις και στερεότυπα που βασίζονται σε πολιτισμικές διαφορές μπορούν να έχουν ισχυρό αντίκτυπο στις ανθρώπινες σχέσεις και πώς η οικοδόμηση εμπιστοσύνης μπορεί να δημιουργήσει ένα περιβάλλον όπου

όλοι/ες μπορούν να σέβονται και να δεσμεύονται στη διαφορετικότητα, ακόμη και αν έχουν διαφορετικές απόψεις.

Βιβλιογραφία

Guide d'implantation d'un programme de mentorat en milieu scolaire (2020). Ανακτήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2020 από το <https://www.ctreq.qc.ca/wp-content/uploads/2014/09/Guide-Mentorat.pdf>

Programme de mentorat au secondaire (2020). Ανακτήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2020 από το https://albertamentors.ca/wp-content/uploads/2013/10/mentorat_manuel.pdf

Partnering for Success - A Resource Handbook for Mentors (2020). Ανακτήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2020 από το <http://www.edu.gov.on.ca/eng/teacher/NTIPMentor.pdf>

A GUIDE FOR IMPLEMENTING PERSONALIZED STUDENT LEARNING PLAN (PSLP) PROGRAMS (2014). Ανακτήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2020 από το <https://www.state.nj.us/education/cte/pslp/PSLPGuide.pdf>

The mentor toolkit - 110 mentoring activities (2020). Ανακτήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2020 από το https://www.irscfoundation.org/uploads/files/Mentor_Toolkit.pdf